

Uzasadnienie

Projekt zadań ochronnych został opracowany na podstawie przepisów art. 22 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”. Ochrona środowiska przyrodniczego wymaga podejmowania działań w sposób ciągły, szczególnie w przypadku zajścia sytuacji, w której może dojść do pogorszenia stanu wyznaczonego dla rezerwatu celu ochrony. Przepisy ustawy o ochronie przyrody przewidują, dla rezerwatów przyrody, możliwość sporządzenia projektu zadań ochronnych, które w swoim założeniu mają charakter tymczasowy i zawarta w nich regulacja, w świetle zredagowanych zapisów tego artykułu, odnosi się wyłącznie do najważniejszych i najbardziej pilnych, z punktu widzenia ochrony przyrody działań.

Zakres prac zaplanowanych w projekcie zadań ochronnych został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu przyrody Puszcza Słupecka, zwanego dalej „rezerwatem”.

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można wykonywać polowania, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody.

Obszar rezerwatu obejmuje się ochroną czynną i krajobrazową. Z uwagi na zniekształcenie zbiorowisk roślinnych rezerwatu oraz niezbyt korzystną ich strukturę przestrzenną nie wskazuje się w nim obszarów ochrony ścisłej, o której mowa w art. 22 ust. 3 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody. Ustawodawca przyznając art. 22 ust. 3 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody prawo wskazywania w rezerwacie obszarów ochrony krajobrazowej, zawęził równolegle tę dyspozycję do działalności będącej kontynuacją dotychczasowego sposobu korzystania z nieruchomości. Ochrona krajobrazowa może być zatem ustanowiono wyłącznie w stosunku do tej części rezerwatu, w stosunku do której istnieje możliwość przyznania prawa użytkowania danego obszaru przez ich właściciela na dotychczasowych zasadach. W żadnej mierze ochrony krajobrazowej nie można traktować jako podstawy do zmiany sposobu zagospodarowania nieruchomości już po objęciu jej ochroną krajobrazową. Wykorzystanie gospodarcze terenu rezerwatu w ramach ochrony krajobrazowej winno być rozumiane jako zgodne z podstawowymi celami i uwzględniać zasady ochronne przewidziane w stosunku do tej formy ochrony przyrody. Ochroną krajobrazową obejmuje się funkcjonującą w tej przestrzeni rezerwatu szkółkę leśną Nadleśnictwa Drewnica. Dzięki dopuszczeniu dalszego użytkowania tego terenu w tej formie, zachowa się walory krajobrazowe jakimi to miejsce cechowało się w dniu objęcia ochroną.

Rezerwat został uznany zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 31 grudnia 1993 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1994 r., Nr 5, poz. 41). Celem, dla ochrony którego objęto przedmiotowy obszar tą formą ochrony, jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zróżnicowanych zbiorowisk leśnych: łęgów, grądów i borów, z bogatymi stanowiskami roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych wyginięciem.

Obserwowane w ostatnich latach zmiany klimatyczne skutkujące nasileniem się różnorodnych procesów ekologicznych w większości przypadków negatywnie wpływają na cel ochrony rezerwatu. Powstające na tej płaszczyźnie przeobrażenia wymuszają konieczność podejmowania zakrojonych na szeroką skalę działań ochrony czynnej. Coraz częściej w rezerwatach przyrody odnotowywane są zjawiska ustępowania rodzimych gatunków w wyniku m.in. ekspansji gatunków obcych, drastycznych wahań poziomu wód, coraz dłuższych okresów skrajnie wysokich temperatur i długotrwałych okresów bez opadów atmosferycznych. Zjawiska te występują w niespotykanym jak dotychczas nasileniu. Wraz z nimi powstaje realne zagrożenie przekształcenia naturalnych cech drzewostanów rezerwatu.

Jednym z najistotniejszych zagrożeń dla rezerwatu jest występowanie w nim gatunków obcych. Sukcesywne ich eliminowanie jest konieczne ze względu na silną konkurencję, jaką stanowią dla rodzimych gatunków. Powodują one opóźnienie, a w skrajnych przypadkach wręcz uniemożliwiają regenerację siedlisk. W szczególności mogą spowodować zachwianie równowagi ekologicznej siedlisk przyrodniczych doprowadzając do stopniowego ustępowania gatunków rodzimych. W zadaniach ochronnych zaplanowano sukcesywne usuwanie gatunków obcych. Spodziewanym efektem realizacji tak ukierunkowanych działań jest niedopuszczenie do rozprzestrzenienia się tych gatunków w rezerwacie. Walka z gatunkami obcymi jest niezwykle trudna i żeby była skuteczna winna objąć wszystkie zajęte przez nie grunty w rezerwacie. W głównej mierze powinna eliminować jak największą liczbę gatunków metodami kombinowanymi. Tym niemniej, w przypadku gatunków obcych należy prowadzić monitorowanie skuteczności realizacji działania i na podstawie uzyskanych wyników dobierać do gatunku i dynamiki jego rozprzestrzeniania się metody ich zwalczania. Do tej pory nie opracowano bowiem jednej szybkiej i skutecznej metody ich eliminacji. Działania są zazwyczaj kosztowne i długotrwałe, i często nie dają pożądanego skutku. Walka z nimi jest jednak konieczna, ponieważ jest to główny czynnik prowadzący do znaczącej i często nieodwracalnej, negatywnej przemiany zachodzącej w tej materii na obszarze rezerwatu i rodzimych gatunków. Najlepsze efekty daje systematyczne zwalczanie aż do całkowitego wyeliminowania gatunków. Jednak może się okazać, że ich oddziaływanie na środowisko wywarło na tyle daleko idące konsekwencje, że w efekcie zbyt radykalnych działań, sytuacja rezerwatu może ulec dalszemu pogorszeniu. Dla uzyskania odpowiedniego efektu, ważne jest poznanie biologii i ekologii gatunku oraz właściwe dostosowanie metody eliminującej niepożądaną roślinę czy też zwierzę lub ograniczającej jej rozprzestrzenianie się. Nie można tego osiągnąć bez podejmowania kolejno następujących po sobie prób eliminacji niepożądanych gatunków. Spodziewanym efektem realizacji zadań ochronnych, jest rozpoznanie tego zagadnienia i ograniczenie występowania tego rodzaju gatunków w rezerwacie.

Dzięki zaplanowanemu monitoringowi możliwe będzie ocenienie skuteczności prowadzonej w rezerwacie ochrony oraz ustalenia stanu zachowania jego przedmiotu ochrony i kierunków zachodzących w nim zmian. Brak odpowiedniego zasobu wiedzy na temat zachodzących zjawisk i ich wpływie

na rezerwat przyrody stanowi swoiste zagrożenie dla tego obiektu. Sposobem eliminacji takiego zagrożenia jest monitoring procesów połączony z inwentaryzacją zasobów składników przyrody w rezerwacie oraz rozpoznanie mechanizmów mogących mieć negatywny wpływ na cel ochrony przyrody. Tego rodzaju działania nie będą w żaden sposób ingerowały w zachodzące w rezerwacie naturalne procesy, jednocześnie pozwolą skutecznie zaplanować i ukierunkować prace z zakresu ochrony czynnej, nie dopuścić do nasilenia niekorzystnych zjawisk i utraty celu ochrony. Wyniki monitoringu i inwentaryzacji zasobów przyrodniczych będą stanowić bazowe, aktualne źródło wiedzy dla Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na temat dynamiki i kierunków zmian zachodzących w rezerwacie, w szczególności w aspekcie zachowania celu ochrony. Obecnie informacje na ten temat można czerpać wyłącznie z rozproszonych opracowań, które nie zawierają skondensowanej wiedzy ukierunkowanej na zachowanie celu ochrony, a dotyczą różnorodnych wybranych przez ich autorów wąskich tematycznie zagadnień. Opieranie się wyłącznie na informacjach pochodzących z tego rodzaju źródeł może w konsekwencji doprowadzić do błędnych interpretacji oraz wyciągania nietrafnych wniosków w odniesieniu do wpływu zachodzących procesów ekologicznych na środowisko rezerwatów przyrody, w tym w szczególności przedmiotów podlegających ochronie.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska opiniując niniejsze zarządzenie wskazał, że z treści uzasadnienia wynika, iż w rezerwacie wyznacza się miejsca połowu ryb, lecz w pozostałej części zarządzenia wspomniane miejsca nie zostały wyznaczone. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie naniósł poprawki do zarządzenia w tym zakresie. Niniejszy dokument planistyczny nie wyznacza w rezerwacie przyrody Puszcza Słupecka miejsc do amatorskiego połowu ryb.